

Willy Verstichel, ingenieur-architect, voormalig diensthoofd gebouwen bisdom Gent en tot vandaag coördinator van het project Sint-Baafshuis.

Als je van het Sint-Baafsplein naar het Sint-Baafshuis wandelt, zie je op de hoek van de Biezekapelstraat het wapenschild van de bisschoppen Vander Noot. Philippe Vander Noot en zijn neef Maximiliaan. Die laatste was de bouwheer van de grote seminaristenvleugel uit 1750 en heeft het wapenschild en de wapenspreuk van zijn oom-bisschop overgenomen: Respice finem. Denk aan het einde. Wel, ik moet toegeven. Ik heb daar gedurende de laatste twintig jaar dikwijls aan gedacht.

Meer dan twintig jaar. Maar nu zijn we zover. De restauratie- en renovatiewerken zijn op uitzondering van enkele werken hier in de kapel na volledig af. Zoals je ziet, ontbreekt nog het schilderwerk op het onderste deel van de zijmuren en de restauratie van de friezen. Op de kolommen staat de grondkleur voor de nog uit te voeren marmerimitatie. En het laatste stuk zal de afwerking van de orgelkast zijn. Het orgel zelf blijkt in relatief goede toestand te verkeren en na een grondige onderhoudsbeurt zou het opnieuw bespeelbaar zijn. We kijken ernaar uit.

Ons doel was om alle diocesane diensten samen te brengen op één locatie. En waar is dan de beste plaats? We hadden een mogelijkheid in Mariakerke, het vroegere Sint-Paulusseminarie gelegen aan de rand van de stad en gemakkelijk bereikbaar met de auto. En er was dit gebouw. Donker, veel werk aan, moeilijk bereikbaar met de auto. Vandaag lijkt de keuze voor de hand te liggen. De stad en de mobiliteit zijn ondertussen immers heel veel veranderd. Maar twintig jaar geleden was dit niet zo. Het pleit voor de visie van bisschop Luysterman dat hij deze plek heeft gekozen. Hij wou aanwezig zijn in het hart van de stad, naast de kathedraal. Samen met wijlen vicaris-generaal en voorzitter van het Besturend Bureel Paul Van Papegem heeft hij de besprekingen met de provincie en met toenmalig gouverneur Herman Balthazar geleid en afgerond, zodat we in juni 2002 konden beginnen dromen en plannen maken.

Hoe konden we dit eeuwenoud en verouderd monument opnieuw bij de tijd brengen? Met respect voor het cultureel erfgoed en rekening houdend met de hedendaagse normen van veiligheid, comfort en duurzaamheid. Uiteindelijk groeide uit de vele besprekingen met overheidsdiensten van stad, provincie en gewest een bouwproject, dat van start ging in 2004 en opgedeeld werd in fazen volgens betoelaging en toekenning van erfgoedpremies.

Het is, van het begin tot et einde, een ontzettend boeiend bouwtraject geworden. Tijdens het plannen en werken werd de geschiedenis van de stad en het bisdom weer levend. We konden zelfs een nieuw hoofdstuk toevoegen aan het verhaal van Gent. Bij opgravingen werden immers de funderingen aangetroffen van een grote hal uit de vroege middeleeuwen naast de toenmalige Sint-Janskerk. Tijdens de werken verschenen ook onvermoede doorgangen en verborgen trappen, die we zichtbaar lieten als relict of inpasten in onze plannen. Bij het afkappen van pleisterwerk ontdekten we in het metselwerk op welke geniale manier bouwmeester David 't Kindt de grote overspanningen van de gewelven realiseerde, waarbij zelfs ons ingenieursbureau moest toegeven dat dit quasi onberekenbaar was. Elke week was het uitkijken naar de werfvergadering, want telkens weer was er iets nieuws of konden we de vooruitgang van de werken bewonderen.

Het resultaat van vandaag is slechts mogelijk geweest dankzij de positieve sfeer in ons bouwteam. Een gedreven en professioneel team van studiebureaus en aannemers, waarvan de samenstelling veranderde in functie van de verschillende bouwfazen en uit te voeren werken. Een team, dat met respect voor ieders verantwoordelijkheid en persoonlijkheid, in een zeer constructieve geest samenwerkte met hetzelfde doel voor ogen.

Vandaag is het tijd om iedereen te bedanken die op de één of andere manier aan dit project heeft meegewerkt.

In de eerste plaats denk ik hierbij aan de honderden arbeiders, dikwijls uit het Zuiden en Oosten van Europa, die onder de deskundige leiding van project- en werfleiders het beste van zichzelf hebben gegeven. Velen waren ook een verrijking voor de werf met hun ambachtelijke vaardigheden, die hier niet altijd meer aanwezig zijn.

Wij hebben het genoeg gehad te mogen samenwerken met drie grote bedrijven uit de Vlaamse bouw- en restauratiewereld. In chronologische volgorde: Monument voor de restauratie van de daken, Artes Woudenberg voor de tweede fase met de vergaderzalen en de middeleeuwse kelders en Denys voor de derde fase met de kantoren en het nieuwbouw gedeelte. Hierbij dank ik uitdrukkelijk ook hun onderaannemers en alle aannemers, groot en klein, die de technische installaties voor hun rekening hebben genomen.

Voor de ontwerpen en de studies konden we beroep doen op de top van de Vlaamse studiebureaus. Archipl Collectief voor architectuur, Mouton voor stabiliteit en De Klerck voor de technische installaties, aangevuld met Chris Pype voor de lichtstudies en de landschapsarchitecten van atelier Arne Deruyter, die ons een mooie tuinkamer geschonken hebben.

Namen noemen is altijd wat ondankbaar. Mijn verontschuldiging naar hen, die ik hierbij niet noem of genoemd heb. Zij worden evenzeer en even hard gewaardeerd. Toch wil ik graag één persoon in het bijzonder bedanken. Van bij het begin betrokken bij het masterplan, besprekingen met overheidsinstanties, uitwerken van plannen en bestekken en ten slotte het opvolgen van de werken tot in het kleinste detail. Samen met zijn collega's mag hij terecht en met trots het auteursrecht opeisen van dit project. Mijn bijzondere dank en waardering voor architect Koen Dekeyser.

Enige tijd geleden zag ik op TV een reportage over de toekenning van een architectuurprijs aan een bureau uit de omgeving van Bregenz in Oostenrijk. Het ging over de inpassing van hedendaagse architectuur in een beschermd, landelijke omgeving. Als dankwoord verwees de laureaat naar een gedicht van Gerhard Wölfle, waarvan het opschrift geldt als het officiële motto van de Bregenzer Walders: 'WIR EHREN DAS ALTE UND BEGRÜSSEN DAS NEUE'. Wij eren het oude en verwelkomen, omarmen het nieuwe. En de dichter vervolgt: "Trouw aan onszelf en aan onze wereld". Toen ik dit hoorde, dacht ik spontaan aan het Sint-Baafshuis en neem ik het graag over in deze context. Met veel respect en tot in de kleinste details hebben we het beschermd monument gerestaureerd. En met

een hedendaagse vormtaal en technieken de noodzakelijke toevoegingen gedaan waar die nodig waren voor de beleving en de functionaliteit. Ik ben ervan overtuigd dat we dit monument op die manier een nieuwe toekomst hebben gegeven.

Ons werk zit erop. Het is nu aan de nieuwe bewoners en gebruikers om hier het volgende verhaal te schrijven. In eer voor het verleden en uitkijkend naar de toekomst. Trouw aan uzelf en aan de wereld van vandaag. Het wordt ongetwijfeld een boeiend verhaal. Veel geluk ermee.

Willy Verstichel
1 maart 2024

